

1. מנחות לט: מהנוקודתים עד סוף העמוד

2. רש"י, תוספות, רמב"ם הלכות ציצית פרק ג הלכה ב

3. בית יוסף אורח חיים סימן ט

התוספות (ד"ה ור' נחמן) כתבו שרש"י ורבינו תם פסקו כרבא משום דהוי בתרא וכן כתב המרדכי (סי' תתקמא) בשם ר"י וכן פסק סמ"ג (עשין כו קח ע"ד) וכן דעת הרא"ש (סי' יח) ותנא על הרב רבי יצחק אלפסי למה פסק כרב נחמן כיון דרבי פליגי עליה רב יהודה ורחבה ורבא ואי משום דתנא דבי רבי ישמעאל אתי כותיה הא איכא תנא דבי רבי ישמעאל אחרייתא דאתי כוותיהו כדאיתא בגמרא ומכל מקום כיון דהרב רבי יצחק אלפסי והרמב"ם קיימי בחד שיטתא הכי נקטינן

4. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ציצית סימן ט סעיף א

אין חייב בציצית מן התורה, אלא בגד פשתים או של צמר רחלים, אבל בגדי שאר מינים אין חייבים בציצית אלא מדרבנן. (וי"א דכולהו חייבין מדאורייתא והכי הלכתא) (תוס' דף ל"ט והרא"ש וסמ"ג ומרדכי).

5. משנה כלאים פרק ט' משנה א

א אין אסור משום כלאים אלא צמר ופשתים. ואינו מטמא בנגעים אלא צמר ופשתים. אין הפהנים לובשין לשמש בבית המקדש אלא צמר ופשתים.

6. ערוך השולחן אורח חיים הלכות ציצית סימן ט סעיף א

ובארצ"ח הביא רבינו לזה ממשנה רפ"ט דכלאים דחשיב מילי דצמר ופשתים ולא חשבה זה דציצית ואולי משום דכל הני דחשיב שם גם מדרבנן אין חיוב ולא כן בציצית

7. משנה ברורה סימן ט ס"ק ג

(ג) אלא מדרבנן - אף דצריך לברך על מצוה שהיא מדרבנן ג"כ מ"מ נ"מ לענין כמה דברים. א'. דיותר ראוי לעשות בגד שהוא יוצא בו מן התורה. ב'. אם נתערב לו ציצית טוויין לשמן בשלא לשמן ואין לו ציצית אחרים או שיש לו ספק על הבגד אם הוא חייב בציצית דאם הוא מדרבנן ספיקא דרבנן לקולא. ג'. אם הוא יושב בצבור ונפסק אחד מציציותיו בחול דאם הוא מדרבנן י"ל כבוד הבריות דוחה דרבנן ואינו מחוייב תיכף לפשוט טליתו עיין בסי' י"ג ועוד נ"מ הרבה עיין בפמ"ג:

8. משנה ברורה סימן ט ס"ק ה

(ה) והכי הלכתא - וי"ש יחמיר על עצמו לחוש לדעה הראשונה ויעשה טלית של צמר כדי שיתחייב בציצית מן התורה לכו"ע. ונכון שיעשה בין הט"ג ובין הט"ק של צמר:

9. הליכות שלמה פרק ג' הערה כה

ולכתחילה יש לילך בט"ק של צמר לקיים המצוה מדאורייתא לכו"ע כמ"ש הפוסקים בסימן ט'. ומש"כ במעשה רב (פעולת שכיר אות יז) שרבינו הגר"א ז"ל לא לבש ט"ק של צמר כבר כתב ע"ז הגר"ה הלוי בשם הגר"ש צלאנט ז"ל דהגר"א ז"ל הרי היה מעוטף בטלית גדול של צמר כל היום, ולכן לבש ט"ק משאר מינים כדי לקיים גם מ"ע של לא תסור עי"ש. ואף אם מצטער בלבישתו מחמת החום, לית לן בה וספיר מקיים המצוה, שהרי בימות הקיץ ודאי ליכא כלל שום הנאת הגוף מן הט"ק אפילו מטלית של בד, ואעפ"כ פשוט דמקיים בה המצוה ומברך על מצות ציצית, והיינו משום דתליא רק בלבישה ולא בהנאה. והן אמנם שהתוס' במס' נדה סא: ד"ה אבל כתבו "ציצית נמי אין החי חייב בו אם אין בו הנאת לבישה", מ"מ לא נקטינן הכי וכנ"ל. ובטעמא דמלתא צ"ל דכיון שכבר נהגו ללבוש תמיד בגד של ציצית, כבר נהפך בגד כזה להיות כמלבוש רגיל שכל אדם רגיל ללבושו אף אם אין לו מזה שום הנאה, ומשום כך גם מותר לצאת בו בשבת לרה"ר וכיון שלבושו כדרך מלבוש חשיב נמי כנהנה אע"ג שהגורם לכל זה הוא קיום המצוה.

10. שו"ת תשובות והנהגות ח"א סימן יח

ובמשכנות יעקב מסיק שהעיקר להלכה כהמחבר וכהרמב"ם וכן בפני יהושע שבת כז הכריע ששאר מינים דרבנן, וראוי להדר לקיים מ"ע דאורייתא ואולי דרבנן לא אלים למידחי בעידן ריתחא כמ"ע וצריך לזה צמר דוקא ושפיר צריך להדר מאד ללבוש ט"ק של צמר.

ועיין רמב"ם פ"ג מציצית ה"ב שמפרש בשאר מינים שחייבין מדרבנן "כדי להזהר מצות ציצית" ותמוה למה מפרש הטעם רק נראה שנתקשה למה חז"ל לא עברו על תוס' כשהוציפו על דבר תורה ואין כאן שום גזירה או סייג לכן פירש שתיקנו כדי להזהר ולא יזלזלו בצמר ופשתים שמה"ת וא"ש. ולפ"ע זה אף ששאר מינים דרבנן מ"מ עיקר תקנתם שיהיו במצות ציצית דאורייתא אי"כ שפיר י"ל דלהגן בעינן דוקא קיום מצות ציצית מה"ת וכנ"ל.

ובלאו הכי דעת מהר"ם מובא בב"י שצמר אינו פוטר בשאר מינים אלא כשהוא עם פשתים ובזמן דאיכא תכלת, אבל שאר מינים צריך שיהא הציצית ממין הבגד ואם כן בבגד של משי לא נפטר בציציות של צמר ועיין מ"א ט: טז דחוששין לדבריו ולא מברכין על שאר מינים רק על של צמר וכן מפורש בב"ח סימן ט'... וא"כ למה לן ליכנס לחששות שלכמה פוסקים יש כאן ביטול מ"ע. ואף ששמענו על גדולי עולם זצ"ל שלבושו של משי בציצית צמר בודאי היה להם טעם כמוס ואנו במ"ע חייבין להשתדל לצאת כל הדיעות שנאמר "ושמרתם את המצות", ופירשו המפרשים שבל"ת אם סומך על רוב בודאי לא עבר, אבל במ"ע אף שכשיש רוב

יכול לסמוך אבל מ"מ עדיין לא מיקרי שמור, שאם כהמיעוט לא קיים (ע"יך במשך חכמה פרשת בא שמפרש לזוהר מאד בכל מ"ע מהאי טעמא)...
ובמעשה רב מהגר"א זצ"ל... אף כבר כתב בשיח אליהו בשם זקני וילנא שטעמו משום שהיה הולך בחלוק של פשתן וחשש לדעת הרבינו יונה שאין ללבוש בגד פשתן ע"ג בגד צמר...

11. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן א

ולענין ללבוש בימים החמים בגד דק הנעשה ממינים שאין מחממין כמו מצמר גפן וכדומה, הנה להרמב"ם והמחבר שאר מינים פטורין מדאורייתא נמצא שאינו מקיים המצוה דציצית מדאורייתא שבעידן ריתחא הא אמר מלאכא לרב קטינא בדף מ"א /מנחות/ דענשינן אעשה משום שיש לו למיהדר לקיים עשה אף שאינו מחוייב כדאיתא שם /מנחות/ בתוס' ובדף מ' כתבו שאף בשביל ציצית מן המובחר שסובר דבגד פשתן חייב בציצית ורק בתכלת אסרו שנמצא שבגד זה קיים מצות הציצית דמאחר דאפקעו מחיוב תכלת הרי אין מעכב הלבן ומ"מ הי"ל ליקח בגד של צמר בשביל קיום מצות תכלת וא"כ כ"ש שיש לו להשיג בגד שחייב מדאורייתא בשביל קיום עצם מצות ציצית שמדאורייתא לא קיים המצוה בבגד משאר מינים שודאי יש לו מצד זה להשתדל לילך בבגד צמר אבל להרמ"א שפוסק כרוב הראשונים שכל בגדים חייבין מדאורייתא יכול לילך בבגד של שאר מינים, ובאופן זה שאינו מצד החיוב אלא מצד הדור לקיים מצוה יש לסמוך על הרמ"א גם שלא להחמיר לילך דוקא בשל צמר כיון שקשה לו מצד החום אבל מ"מ בע"י המחמיר תבא עליו ברכה. משה פיינשטיין.

12. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן א

בדבר טלית קטן של צמר בימים החמים ט' אלול תשכ"ו. מע"כ ידידי הנכבד מהר"ר יצחק אייזק צין שליט"א.
בדבר אם לילך בטלית קטן של צמר בימים החמים ששמע כתר"ה מאחד שאין ראוי ללבוש בשבת לצאת בו לרה"ר ולכרמלית משום שאין דרך לילך בבגד צמר בימים החמים, אינו כלום, דודאי הוא בגד ורשאי לילך בו לרה"ר בשבת, ועל בגד ממש לא גזרו אף בשביל חשש שמא מפני החום יפשטו מעליו ויעבירו בידיו שהוא דרך משאוי, כדאיתא בתוספות והרא"ש שבת דף נ"ז, שלכן פשוט מה שהרבה הולכין בשבת גם בימים החמים בבגד עליון שקורין מאנטל ובמדינה זו קורין קויט, ואין חוששין לשמא יפשטו מעליהם משום שעל בגד ממש לא גזרו, ואף שבמדינה זו הרבה בני"א רגילין בחול שנושאים בידיהם בימים החמים הדזקעט, מ"מ כיון שהוא מלבוש גמור לא גזרו...
וממילא כיון שלמצות ציצית עדיף יותר בגד של צמר שחייב בציצית מדאורייתא לכל השיטות, יותר טוב גם בקיץ לילך בט"ק של צמר. וכן אני נוהג מטעם דהא חיוב ללבוש בגד החייב בציצית ליכא בעצם, אלא משום שצריך להשתדל לקיים המצוה מצד הא דאמר מלאכא לרב קטינא....

13. משנה ברורה סימן ט ס"ק ב

צמר רחלים או פשתן שטרפן בשאר מינין אזלינן בתר רובא אם הרוב הוא מצמר ופשתים חייב מן התורה וא"ל מדרבנן. ודוקא אם טרפן וטוון ועשה מהן בגד אבל אם השתי מצמר או מפשתים והערב משאר מינין או איפכא אין חייב לדעה זו רק מדרבנן אפילו אם רובו מצמר ופשתים דשתי או ערב לחוד לא חשיב בגד.

14. בית יוסף אורח חיים סימן ט

ודע דצמר סתם אינו אלא של רחלים לבד אבל של עזים נוצה מיקרי... וא"כ לדברי הפוסקים כרב נחמן לא מיחייב בציצית מדאורייתא אלא טלית של פשתים או של צמר רחלים לבד

15. בית יוסף אורח חיים סימן ט

ומ"ש רבינו וציצית של צמר או של פשתים פוטר כל המינים. מאחר שבזמן הזה אין לנו תכלת צריך לפרש דפוטר כל המינין דקאמר היינו כל שאר מינין בר מצמר ופשתים כלומר דציצית דצמר אינו פוטר לטלית פשתים וכן ציצית של פשתים אינו פוטר טלית של צמר משום דהוי כלאים שלא במקום מצוה ואפשר דפוטר כל המינים כולם קאמר אפילו של צמר לפשתים ושל פשתים לצמר ולישנא דגמרא נקט דמירי בזמן דאיכא תכלת וסמך על מה שכתב בסימן י"א (יז). ועתה שאין לנו תכלת אין לעשותם מכלאים אלא צמר לצמר ופשתים לפשתים

16. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ציצית סימן ט סעיף ב

ציצית של פשתים או של צמר רחלים פוטרם בכל מיני בגדים, חוץ משל פשתים לצמר, או של צמר לפשתים, בזמן הזה דליכא תכלת, מפני שהם כלאים. הגה: וי"א שלא לעשות ציצית של פשתים כלל, אפילו בשאר מינים, והכי נהוג (סמ"ק סימן ל"ח).

17. חידושי הרשב"א מסכת מנחות (מיוחס לו) דף לט עמוד ב

וא"ת הא תינח אי נימא צמר ופשתים יחדיו ודחייבין מדאורייתא דניחא במאי דנימא דפטרי בהו משום דנימא דקרא דצמר ופשתים לשאר בגדים כדפרישי לעיל אלא אי חייבין מדרבנן קאמר אמאי אמרו חכמים שיהא צמר או פשתים בהם היה להם לתקן שיעשה ציצית שלהם ממין שלהם ולא מצמר ופשתים. וי"ל דמשום דכל מאי דאתקון דרבנן כעין דאורייתא תקון וכיון דציצית המחוייב מן התורה הוי מצמר ופשתים כמו כן בשאר בגדים דפטרי מן התורה ותקון שיהו ציציות אמרו חכמים שיעשה כעין ציציות דאורייתא שהוא מצמר ופשתים. וא"ת ומנ"ל דציצית המחוייב מדאורייתא הוי דוקא מצמר ופשתים, וי"ל דכיון דאמרי' בשאר בגדים (פוטרין) {פטורין} מדאורייתא א"כ לא חייבה בציצית אלא צמר ופשתים. וטעמא הוי או משום דאמר דבגדים האמורים בתורה סתם הוי צמר ופשתים לבד ועל כנפי בגדיהם מצמר ופשתים לבד קאמר. או משום דאית ליה צמר ופשתים גדילים תעשה לך דר"ל דאינו חייב בגד כי אם בגד דצמר ופשתים לבד והכנף לית ליה לחיובי שאר בגדים דאורחא דקרא היא כדפי' בפי' במה מדליקין.

18. מ: לענין ציצית של עור, רש"י

19. שפת אמת מסכת מנחות דף מ עמוד ב

שם ר"א אזיל בתר כנף פרש"י ועביד אפכא קשה כיון דעיקר בגד של עור דלא הוי עלה שם בגד יהי חייב בשביל הכנף ולולי דבריו הי' נראה דר"א לא בא רק להקל ולא להחמיר דאפי' הבגד פטור כל שהכנפים של עור דכולא בגד בעינן כנ"ל גם הי' אפשר לפרש אף בתר כנף להצריך ציצית גם אי הכנף של בגד [אבל לא לפטור בהיא בגד וכנפי של עור]:

בית יוסף אורח חיים סימן י

ד היא של בגד וכנפיה של עור חייבת היא של עור וכנפיה של בגד פטורה. מימרא דרבא בפרק התכלת (מנחות מ:): ויהיב טעמא משום דעיקר בגד בעינן. וכתב מהרי"ק בשורש קמ"ט בשם ה"ר מנוח דטעמא משום דכתיב (דברים כב יב) אשר תכסה בה ואין אדם מתכסה אלא בעיקר הבגד ומשום הכי אזלינן בתריה בין לפטור בין לחיוב ע"כ. וכנפיה של עור פירש רש"י שנחטכו קרניה ותלה בהן עור. ובהיא של עור כתב מהרי"ק בשורש קמ"ט דפשיטא דלא מיקריא הכי אלא אם כן רובה של עור. ואף על גב דרב אחאי פליג עליה דרבא ואמר בתר כנף אזלינן פסקו הפרסקים כרבא. ואף על פי שהמרדכי (סי' תתקמד) כתב בשם תוספות שני"ץ רב אחאי אמר זיל בתר כנף אין להוכיח מכאן לפסול אותם טליתות שמחופים סביב הנקב בעור כדי שלא יתקלקל הבגד דהכא שאני שכל הכנף מעור וחברה לבגד וכתבו מהרי"ק בשורש קמ"ט ומסיים בה ורבינו יחיאל אומר דמכל מקום טוב להחמיר משמע דסברי דהלכה כרב אחאי וכתב עוד מהרי"ק בשורש הנוכר דמשמע מדברי [בן] בנו של רבינו חיים כהן דמספקא ליה אי הלכה כרב אחא או כרבא ואזיל כתרוייהו לחומרא עכ"ל כיון דהרי"ף (ציצית יב.) והרמב"ם (פי"ג ה"ד) והרא"ש (סי' י) ז"ל פסקו בפשיטות כרבא אין לנו לחוש לדברי החוששין להחמיר:

20. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן א

בבגדים של ניילאן ורייען וכדומה אם חייבין בציצית נשאלתי מידידי הנכבד והחשוב מאד הר' יהודה באדענהיימער שליט"א אם יוכל ללבוש בימי הקיץ החמים בגד של ד' כנפות לקיום מצות ציצית מהמינים ניילאן ורייען וכדומה שנתחדשו בשנים אלו. והשבתי כי מסתבר לע"ד כי מינים אלו פטורין מציצית אף להסוברים דכל הבגדים חייבין בציצית אף משאר מינים שאינם של צמר ופשתים, והטעם דהא מודו שיש בגד שפטור מציצית כמו בגד של עור כמפורש בגמ' מנחות דף מ' היא של עור וכנפיה של בגד פטורה ורבא אמר זה אף שהוא סובר דבגדים של שאר מינים נמי חייבין מדאורייתא בדף ל"ט שם /מנחות/, והוא משום דלא מרבינן מהכנף אלא מינים שנעשים מחוטים כמו בגדים מצמר ופשתים ולא בגדים מעורות שאינם בדומה להם. ופשוט שאף אם עשה מהעור רצועות דקות כחוטין וארגם ועשה בגד הוא בדין בגד עור שפטור מציצית, וראיה מהר"ש והרע"ב פכ"ז מכלים מ"א שעל מוסף עליו דעור השק שהוא מטמא משום אריג כתב משא"כ בעור דאם עשה ממנו רצועות דקות וארגו אין בו טומאה, ואף הרמב"ם שפי' בעור שאין בו משום אריג לפי שכל שהוא אינו ארוג יחסר מן המנויים משום ארוג לפי שאין אריגות בו, נמי כוונתו דאף אם עשאו לחוטין וארגם לבגד אין לזה חשיבות ארוג ולכן לא כתב שאין מציאות דאריגות בו משום דודאי איכא מציאות דאריגות באם עשאו לחוטין אבל אין לזה חשיבות דאריגה ונתן טעם לפי שכל שהוא אינו ארוג בעצם דהרי שייך לעשות ממנו הבגד בלא אריגה אין לו חשיבות אריגות אף כשעשאו באופן שיצטרך לאריגה... וא"כ גם בגדים דמינים אלו דניילאן ורייען וכדומה שג"כ אין צורך לעשותן חוטין ולארוג מהן בגד דאפשר לעשות מהן בגד בלא חוטין ואריגה לכן אף כשעשאו חוטין וארגו לבגד אין להם חשיבות אריג ואין לרבותן מהכנף כמו שלא מרבינן בגד מעור ויש לפטור מציצית אף כשעשאו באריגה וכ"ש כשעשאו בגדים בלא אריגה שפטורין מציצית. וכ"ש להסוברים דשאר מינים הוא רק מדרבנן שלא חייבו אלא בהמינים שדומין לצמר ופשתים שמוכרחים לטויה ואריגה. אך שאולי יש לומר דחכמים חייבו בכל בגדים משום שאפשר אין הטעם שלא יטעו להשוות הבגדים ואם יפטרו בשאר מינים יפטרו גם בצמר ופשתים אלא משום דלאו כל אדם יכול להיות לו בגד מצמר ופשתים וישארו בלא מצות ציצית שחביבה מאד משום שראיה מביאה לידי זכירה וזכירה מביאה לידי עשיה כדאיתא בדף מ"ג /מנחות/ לכן תיקנו שיתחייב בציצית גם בכל בגדים וכדמשמע קצת כן בלשון הרמב"ם בפ"ג מציצית ה"ב שכתב אבל טלית של שאר מינים אין חייבין במצות ציצית אלא מדברי חכמים כדי להזהר במצות ציצית, שפשוט לשון זה הוא לא בשביל חשש טעות אלא בשביל המצוה גופה שכל אדם יוכל להזהר במצות ציצית שיבא התועלת מהראיה גם אותם לזכירה ומהזכירה לעשיה ואף שלא יהיה בזה קיום המצוה ממש כיון דפטורות מציצית, וא"כ הרי יש לחייב לטעם זה גם הבגדים שלא דמו לצמר ופשתים בציצית, אבל הא גם ברמב"ם נקט הדין דשל עור פטורה וג"כ סתם דהוא אף בעשה מהעור חוטין וארגם לבגד אלמא דעכ"פ לא תיקנו אלא בבגדים הדומין לצמר ופשתים, וגם אולי אף לשון כדי להזהר במצות ציצית נפרש שהוא שלא יטעו במה שפטורין מציצית בבגדים דשאר מינים שדומין בכל לבגדים דצמר ופשתים ולא יזהרו בשביל זה במצות ציצית גם בבגדים דצמר ופשתים החייבים אף שהוא דוחק קצת. עכ"פ לדינא הרי גם הרמב"ם פטר בבגדים של עור וא"כ יש למילף מזה שיפטור גם בגדים ממינים אלו כיון שגם הם לא דמו לבגדים דצמר ופשתים אלא לבגדים של עור.

ואף שיש קצת לחלק מבגדי עור שעשאו חוטין וארגו דהתם היה כבר עור שלם שהיה ראוי לעשות ממנו בגד כמו שהוא אך ששינה וחתכו תחלה לחוטין שלכן אין ע"ז שם אריגות, אבל מינים דניילאן ורייען אם מתחלה נעשו לחוטין שממילא האריגה הכרח בהם אולי יש להם חשיבות אריגות דל"ד לעור שמתחלה לא היה חוטין, לא נראה כלל לחלק מאחר דעכ"פ לא דמו לבגדים דצמר ופשתים דכי עור נאמר לפטור שנימא שמה שלא דמי לעור לא נפטר הא בגד הוזכר לחיוב ולכן צריך שידמה לבגד לחיובו ועור שלא דמי לבגד פטור א"כ גם בגדים דמינים אלו לא דמו שלכן אין לחייבם.

21. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן כ ד"ה ומה שראית

ואני בעצמי לובש מטעם זה בימי הקיץ החמים ביותר ט"ק מצמר, כדי שאקיים עשה דאורייתא. אבל על הבחורים דבישיבה אין להקפיד בזה מפני הקושי דהחום. אבל לכה"פ שילבשו בגד ד' כנפות כשיעור ממינים אחרים, כמו צמר גפן וקנבוס וכדומה, שהם בגדים דקים ביותר. אבל לא מאלו שנעשו מניילאן ורייען וכדומה, כי לע"ד הם פטורין מציצית, עיין במה שכתבתי באג"מ או"ח ח"ב סימן א'.

22. שו"ת הר צבי אורח חיים א סימן ט

טלית מניילון אם חייב בציצית.

נשאלתי מאחד שרוצה לעשות לו טלית קטן של ניילון ולהטיל בו ציצית, אם אפשר לצאת בו ידי חובת מצות ציצית.

...הנה, מלשון הפוסקים שכתבו דכל מיני בגדים חייבים הוא משום שאינו נארג, וכלל הוא לענין ציצית שכל שאינו מעשה ארג אינו בכלל בגד ואינו חייב בציצית, וכ"כ בשו"ע הרב (סימן י). ולענין שאילתנו, הנה בניילון יש שני מינים, יש מין ניילון העשוי כולו חתיכה אחת ולא מחוטים ואינו מעשה ארג, ובטלית ממין זה לדעת הלבוש הואיל ולא נארג אין עליו שם בגד להתחייב בציצית. אולם יש גם ניילון העשוי מחוטי ניילון והוא מעשה ארג, וטלית ממין זה ודאי שהוא נכלל בכלל בגד וחייב בציצית.

23. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ציצית סימן ח סעיף ג

טליתות קטנים שלנו שאנו נוהגים ללבוש, אף על פי שאין בהם עיטוף, יוצאין בהם ידי חובת ציצית, וטוב להניח אותנו על ראשו רחבו לקומתו ולהתעטף בו, ויעמוד כך מעוטף לפחות כדי הילוך ד' אמות, ואח"כ ימשכנו מעל ראשו וילבישנו.

24. שו"ת ציץ אליעזר חלק יב סימן ג

(ז) מכל האמור נראה להלכה דהדעת נוטה דבגדי ניילאן והדומה להן חייבים בציצית ובפרט כשעשויים בדרך של אריגה, ואין ללבוש ארבע כנפות מהן מבלי שיטיל בהן ציצית, וקרוב גם לודאי שלא גרועים המה משאר מינים חוץ מצמר ופשתים ובפרט כשארונים, אך לענין ברכה כדאי שלא לברך עליהם וברכות הא אין מעכבות, ומוטב יותר כשקשה ללבוש ט"ק של צמר ללבוש שאר מינים ולצאת ביד רמ"א שפוסק בסי' ט' סעיף א' דכולהו חייבין מדאורייתא, ואשר רוב העולם נוהגים באמת כן.

25. הרב אשר וייס

ונראה ללמד זכות על רבים וטובים שאינם מקפידים ללבוש ט"ק של צמר ובפרט בימי הקיץ החמים, דבאמת עצם ההנחה שיש לירא שמים להחמיר כדי לקיים מצוה דאורייתא ולא מצוה דרבנן רואה אני בו חידוש דהלא חביבין דברי סופרים, ואף דודאי חמורין ד"ת מד"ס מ"מ גם המקיים מצוה דרבנן עוסק במצוה ועושה נחת רוח לקונו, ומהי"ת דהוי נחות דרגא, ואפשר דמשום מה שנתחדש במנחות מ"א דבעידנא דריתחא נענשין על אי קיום מצות ציצית יש לזוהר לקיים מצוה דאורייתא המסלקת חרון אף בשלימות, וצ"ע, אך אף אם נשפיל ראשינו ונקבל בהכנעה כראוי את דברי הפוסקים הנ"ל, בני"ד דעת הרמ"א דנפסקה ההלכה דכל שאר המינים מהי"ת הם, ואף לו יהא ספק, וצריך לחדש עוד דיש להחמיר לקיים ודאי דאורייתא ולא ספק דאורייתא ספק דרבנן.

וכאשר צער יש בדבר מחמת החום והזיעה, הלא אף במצוה דאורייתא דנתי במנחת אשר בראשית [סי' ל"ט] עד כמה אדם צריך להצטער בקיום המצוות, דהלא לגבי הוצאת ממון כתב הרמ"א בסי' תרנ"ו סעיף א' דאין לאדם להוציא הון רב על המצוות, ומסתבר דצערא דגופא לא גרע מהוצאת ממון, ובמקום צער גדול מותר לבטל מצוה חיובית כמו לולב (דבהכי עסקינן בסי' תרנ"ו) וק"ו מצוה קיומית כציצית שאין בו ביטול מצות עשה ממש אלא העדר קיומה, וק"ו ב"ב של ק"ו כאשר הוא מקיים במקומה מצוה דרבנן שיש בו גם ספק דאורייתא כנ"ל.

ומשום כך פשוט שאין להטיל דופי ברבים וטובים שנהגו ללבוש ט"ק של כותנה ושאר מינים בימי הקיץ...

בטלית שאין בה הנאת לבישה

אמנם יש לעיין בהמהדרין בט"ק של צמר אף בימי הקיץ החמים ושמיחים להדר במצוות אפילו במקום צער, דהלא מבואר בתוס' נדה ס"א ע"ב דאין מצות ציצית אלא בלבישת הנאה וכאשר אינו נהנה בלבישת הבגד אין מצות ציצית (וכתבו לפי דרכם דאין לעג לרש במת שאין בבגדיו ציצית, דגם חי דומיא דמת שאינו נהנה בלבישה פטור מן הציצית ע"ש, ובאמת כ"כ הבית יוסף בריש סי' י"א בגלימא שלא נהגו להטיל בה ציצית וכתב לבאר "וילי נראה שהטעם שלא נהגו להטיל בהם ציצית משום דלא מיקרי כסות אלא הבא להגן על האדם מפני החום והקור זכר לדבר (איוב כ"ד ז') ואין כסות בקרה והגלימא אין לובשין אותה להגן אלא מפני הכבוד שהרי אפילו יש לאדם כמה מלבושים אינו יוצא לחוץ בלא גלימא ואע"פ שלפעמים נהנה מחומה כיון שתחלת עשייתה אינו להתחמם בה לא חשיב כסות ופטור" הרי לן דאין חיוב ציצית אלא בלבישה שיש בה הנאה, וא"כ כשלוש ט"ק של צמר בימות הקיץ ואינו נהנה אלא מצטער לכאורה אין בו מצוה כלל, ומה בצע כי נברח ממצוה דרבנן ולא נקיים מצוה כלל.

אך באמת נראה דלא צריך להנות בפועל מן הלבשה דא"כ נתת דבריך לשיעורים ומי לידניו יתקע שהלובש כמה בגדים נהנה בפועל מכל מלבוש ומלבוש כדי לחייבו בציצית, אלא נראה שאין הדבר תלוי אלא במהות הבגד אם עשוי הוא להנאת לבישה, וכל בגד שאין עיקרו להנאה כגון האי גלימא שדן בו הבית יוסף ובגדי מתים שבתוס' אכן פטורים מן הציצית משא"כ בט"ק בימי הקיץ.

אך ביותר קשה לפי"ז בטלית גדול בזמנינו שכל ענינו כדי לקיים מצות ציצית בלבד ופשוט שאינו עשוי כלל להנאת לבישה ואנה אנו באים במצות ציצית. **ונראה** בזה יסוד גדול שלמדתי מתוך כמה סוגיות, והוא ענין הנוגע ל"חפצא דמצוה" בתחומים שונים. ויסוד הדבר דבכל מקום שמצוינו בחפצא שאינו ראוי למצוה א"כ נעשה בכונה מסויימת, אם נעשה לשם קיום מצותו דיו, וכשר הוא לקיום המצוה כאילו נעשה בכונתו המסויימת.

ובני"ד נראה דאף אם אין דין בגד אלא בבגד העשוי לשם הנאת לבישה, בגד שנעשה לשם קיום מצות ציצית, כשר הוא ודינו כבגד לגבי מצות ציצית, ורק בבגד דעלמא כגון גלימא הנ"ל שנעשה לשם כבוד אמרו דכיון שלא נעשה לשם הנאה אינו בגד. וראיתי שוב שכבר העיר בעיקר שאלתנו הקובץ שיעורים ח"ב סי' כ"ג אות ח' ולא מצא בזה ביאור מספיק ע"ש...

- Rabbi Binyamin Zilber has several teshuvot (Az Nidbiru 7: 52-54) about mesh tzitzit (note that some are cotton, some synthetic). We will come back to some of the issues. Arguments he has in favor of obligating synthetic fibers:
 - The issue may not be about woven vs. not, but about the normal way of production.
 - Saying something is chayav in Tzitzit will mean that a Ketem for Niddah is Tameh as the clothes will be makebel tumah, a position taken by many, such as the Minchat Yitzchak
 - Possible for something to be a begged but not mekabel tumah due to gzerat hakatuv about material.
 - Assumes there is not benefit to fulfilling the mitzvah biblically rather than rabbinically because there is zechira.

וכ"ז גם לכתחילה להנוהגין כהרמ"א דפוסק כרוב דאשונים דכל הבגדים חייבים בציצית מן התורה וגם לפי השי"ע דפוסק כהרמב"ם הרי מררנן כל הבגדים חייבין. כדי להזהר במצות ציצית" (כמוש"כ הרמב"ם בפ"ג ה"ב) זה שייך גם בבגד ניילון וכמו שכתב הרמב"ם שם ה"א דאע"פ שאין אדם מחויב וכו' אלא לעולם ישתדל להיות עטוף בכסות המחויבת בציצית כדי לקיים מצוה זו. והיינו משום דכתב אח"כ שיהא והיר במצות ציצית דמביא לזכירת כל המצוות ואין ספק שזה שייך גם בניילון, ומשמע מהרמב"ם דאפי' להחמיר אינו צריך להתמיר ללבוש טלית המחויבת מה"ת ממש שכל החשיבות של המצוה הוא מפני הזכירה וסגי בזה.

- Assumes manufacturers must have asked a Shayla.

Note R. Simon suggests wearing cotton solves the possibility of techelet being meakev the lavan.